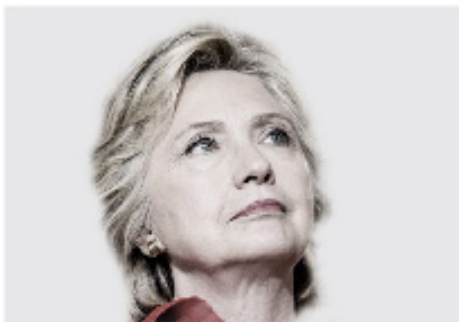

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Berömda kvinnor – förr och nu, del 2

Längd: 5 min

Ålder: Åk 7-9 samt Gymnasiet
(åk 4-6 sv)

Ämne: Svenska, historia,
samhällskunskap

Språk: Engelskt tal med valbar
svensk text

Produktionsland:
Ukraina, 2018-2019

Svensk distribution:
Filmo, 2020

Ansvarig utgivare:
Sandra Ortíz del Gaiso

Filmnr: EDU0201

Nyckelord

Genusperspektiv

Genushistoria

Ledare

Uppfinnare

Historiska personer

De är inte lika många som männen men ack så framstående, kvinnorna som regerat i olika delar av världen förr och nu. Detsamma gäller för kvinnor i andra "mansdominerade" områden såsom fysik och krig. Visste du att Katarina den store var först med att sträva efter att alla ska ha lika skydd enligt lagen? Eller att Indira Gandhi genomförde en grön revolution? Eller lär känna bakgrunden till världens första kvinna i rymden, en kosmonaut från Ryssland.

ibland behövs det en puff för att få ett jämställt genusperspektiv i lyftandet av människors bidrag till historien fram till idag. I 24 korta avsnitt beskrivs kvinnor som är framstående och har gjort avtryck inom olika områden.

Referat

I Berömda kvinnor förr och nu får du möta 24 framgångsrika och nydanande kvinnor – var och en på sitt eget spektakulära sätt. Nedan omnämns 12 av dem. Det finns vissa gemensamma nämnare såsom en stark vilja att förmedla sin kunskap och sin kreativitet vilket fick dem att fortsätta trots en omvärld som inte alltid stöttade deras ambitioner. Följande kvinnor presenteras:

Kleopatra VIII – Levde 100 år f.kr och var en mycket beläst regent som kunde 9 språk. Hon studerade i Alexandria och verkade för samarbeten över landsgränserna för att öka sitt rike.

Angela Merkel – Är doktor i fysik och kemi vilket hon studerade i Östberlin innan hon blev Tysklands förbundskansler och en världskänd politiker.

Hatshepsut – Gifte sig med sin halvbror för att bli drottning under 1400-talet f.kr. Hon såg till att Egyptens ekonomi blomstrade genom att nyttja de handelsvägar som fanns.

Margaret Thatcher – Var den första kvinnliga premiärministern i Storbritannien. Innan det var hon en arbetande kemist från Oxford University som skolade om dig till advokat.

Hillary Clinton – Första kvinnliga ledamoten i USA's senat för delstaten New York, utrikesminister under Obamas styre och har kandiderat för att bli president två gånger.

Indira Gandhi – Första och hittills enda kvinnliga premiärministern i Indien. Hon såg bland annat till att Indien omstrukturerade handelsavtal med livsmedel och utvecklade den egna produktionen, den gröna revolutionen.

forts.

Berömda kvinnor – förr och nu, del 2

Katarina den stora – Kunglighet som gifte in sig till Rysslands styre under 1700-talet. Hon "tog makten" och gjorde flera stora sociala reformer bland annat en som verkade mot mer jämlikhet inför lagen.

Jeanne d'Arc – Hörde två helgon säga att de skulle hjälpa henne att fördriva engelsmännen ut ur Frankrike och se till att en fransk kung skulle krönas. Hon hjälpte bland annat Frankrike att återta Orléans. Hon blev sedan skyddshelgon för soldater.

Jungfru Maria – Mor till Jesus, guds son, som föddes som den nya hebreiska kungen. Familjen flydde till Egypten för att skydda sonen från kejsarn Herodes dödsjakt på Jesus.

Marie Curie – Den första personen att vinna Nobelpriset två gånger. Först en för forskning om radioaktivitet i fysik och senare en i kemi för upptäckten av de två grundämnena radium och polonium. Hon uppfann enklare röntgenapparater för fält under första världskriget.

Valentina Teresjkova – Rysk pilot som kom att bli den första kvinnan i rymden som kosmonat.

Hedy Lamarr – Flydde från andra världskrigets Europa till USA där hon blir en känd skådespelerska men är mest känd för sin tekniska uppfinning som är förgrundaren till funktionen bakom trådlösa enheter idag.

Andra 12 kvinnor i serien:

- Anne Frank
- Simone de Beauvoir
- Charlotte Brontë
- Mary Shelley
- Jane Austen
- Maja Plisetskaja
- Ella Fitzgerald
- Frida Kahlo
- Agatha Christie
- Anne Leibovitz
- Zaha Hadid
- J.K. Rowling

Arbeta med filmen

Berömda kvinnor – förr och nu, del 2

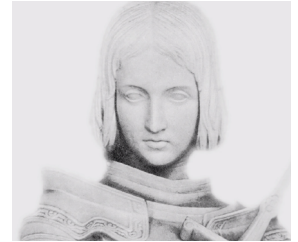
Före filmvisning

- Förklara begreppet genus och vad ett genusperspektiv innebär.
- Hur kommer det sig att vi generellt kan så lite om våra kvinnliga förebilder när vi tittar på deras framgångar trots att deras bidrag till politiken och vetenskapen är jämförbara med deras manliga kollegors?
- På senare år har frågan om viktiga kvinnor i historien aktualiserats bl a genom storsäljande barn- och ungdomsböcker som *Godnattsagor för Rebeltjejer 1 & 2* och *Fantastiskt fenomenala kvinnor som förändrade världen*. Har vi lyckats vända den ojämlika fördelningen tycker du? Motivera.
- Ta ett par minuter och tänk över din egen skolgång och undervisning – upplever du att fokus har varit mer på manliga eller kvinnliga karaktärer? Eller har det varit ett jämlikt urval? Ge gärna exempel och problematisera.

Frågor efter filmvisning

Sett en av filmerna:

- Vad är personens viktigaste bidrag till historien anser du?
- Ge något exempel på utmaningar som hon mötte?
- Var det självklart att hon kunde utbilda sig alternativt inte fick?
- Vilka egenskaper tänker du krävs hos en människa för att nå framgång trots motstånd?
- Inspirerade denna kvinna dig och varför?
- Tror du att det spelar roll vilken familj man växer upp med för att bli framstående inom något?
- Vad gjorde att hon blev så framgångsrik inom sitt område tror du?
- Kan du se någon likhet mellan dig och kvinnan? Vad är det som skiljer? Tänk även utifrån vilken omgivning ni båda har/hade omkring er.
- Vilken är din talang och har du möjlighet att utöva och utveckla den tycker du? Vad skulle du behöva för att utvecklas mer inom ditt område?

Sett fler filmer:

- Vad är personernas viktigaste bidrag till historien anser du?
- Ser du några gemensamma nämnare mellan kvinnorna?
- Ge något exempel på utmaningar som mötte kvinnorna?
- Hade familjerna någon betydelse för kvinnornas framgångar?
- Vilka egenskaper tänker du krävs hos en människa för att nå framgång trots motstånd?
- En gemensam nämnare för dessa kvinnor är utbildning – en del nekades alternativt uppmuntrades inte medan andra växte upp med ett starkt fokus på just studier - Hur påverkades de av det tror du?
- Vilken/vilka av dessa kvinnor inspirerade dig och varför?

Arbeta med filmen

Berömda kvinnor – förr och nu, del 2

Arbete efter filmen

Kvinnlig representation i läromedel - par-/gruppövning

2015 gjorde DN en undersökning i hur det såg ut med kvinnlig representation i de fyra vanligaste läromedlen i historia. De kunde konstatera att 87% av de som omnämns är män.

Läs mer:

SVT Nyheter

[Kvinnor väljs bort ur historieböckerna](#)

Dagens nyheter – OBS! Kräver DN-inloggning

[Kvinnorna saknas i skolans historieböcker](#)

Gå igenom den historiebok du själv använder i undervisningen – hur ser det ut med kvinnlig representation i den? Är det så att majoriteten av de personer du ska lära dig om är män? Inled med att titta igenom personregister två och två och ta sedan en diskussion i helklass:

- Vad kom ni fram till?
- Vilka förklaringar ser ni till den uppdelning som finns?
- Vad tänker ni om det ni ser?

Personporträtt – enskild skrivuppgift

Utgå från en utav de filmer du sett och fördjupa dig i personens liv och bidrag till historien. Ta hjälp av följande stödfrågor för att komma närmare den person du valt. Se frågorna som ett förslag på fördjupning - vissa frågor är inte relevanta för alla och för andra så finns det viktigare teman att undersöka. Tänk på att texten ska skrivas löpande och inte i punktform. Du behöver motivera dina påståenden med förklaringar och exempel.

Använd olika källor för att ge en så pass bred bild av personen som möjligt.

- Kort biografi – namn, levnadsår etc.
- Vilken typ av uppväxt hade personen? Hur har uppväxten påverkat personen?
- Finns det några utmärkande särdrag hos personen?
- Familj / släkt / andra viktiga relationer?

- Utbildning?
- Framgångar och motgångar i författarskapet/konstnärskapet?
- Yrke
- Hobby
- Politisk åskådning
- Religion
- Positiva egenskaper
- Negativa egenskaper
- Vad tycker och tänker din person om sig själv (positiv eller negativ självbild)?
- Avgörande händelser i personens liv

Årtalsquiz - gruppövning

Många av kvinnorna i filmerna levde under en annan tid och under andra förhållanden än idag. Gör övningen årtalsquiz på [jämsställ.nu](#) för att öppna ögonen för de utmaningar och de kamper som har förts i jämställdhetens tecken genom historien.

Jämsställ nu

[Årtalsquiz – beskrivning](#)

[Årtalsquiz pdf – exempel på händelser och årtal](#)

Sök vidare

Berömda kvinnor – förr och nu, del 2

Länktips

SO-rummet

[Kvinnohistoria och genushistoria](#)

SO-rummet

[Feminism](#)

TED

[Alla borde vara feminister](#)

Litteraturtips

En annan historia Lina L. Thomsgård (red.)
Volante förlag 2017

Läroplanskoppling

Berömda kvinnor – förr och nu, del 2

Filmen *Berömda kvinnor – förr och nu* passar bra för ämnesövergripande undervisning i värdegrundsfrågor samt i ämnena svenska och historia i grundskolan och gymnasiet. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11 och kursmål från Gy11, se www.skolverket.se.

”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.”

– *Grundläggande värden LGR 11*

Svenska, åk 4-9, Lgr11

Centralt innehåll

- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Några skönlitterära betydelsefulla ungdoms- och vuxenboks-författare från Sverige, Norden och övriga världen och deras verk, samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.

Historia, åk 7-9, Lgr11

Demokratisering, efterkrigstid och globalisering, cirka 1900 till nutid

- Demokratisering i Sverige. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.

Samhällskunskap, åk 7-9, Lgr11

Samhällsresurser och fördelning

- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Ämne, Svenska, Litteratur 100p, Gy11

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll

- Centrala skönlitterära verk författade av såväl kvinnor som män och tongivande författare från olika epoker, från olika kulturer och från olika delar av världen.
- Sambandet mellan skönlitteraturen och andra konstarter, dvs. hur författare och verk har påverkats av sitt samhälle, sin kultur och av rådande estetiska ideal samt hur författare och verk har påverkat den samhälleliga och estetiska utvecklingen. Den konstnärliga friheten i relation till etik, upphovsrätt och censur.

Ämne, Samhällskunskap, Gy11

Ämnets syfte

- Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar kunskaper om människors livsvillkor med utgångspunkt i olika samhällsfrågor. Politiska, sociala och ekonomiska band sammanlänkar i dag människor i olika samhällen över hela världen. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ungdomars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter.